

Az előfizetés ára:

1 egész évre 8 fr
 1 fél évre 4 frt
 1 negyed évre 2 frt
 Kérjegyzőknek és néptanítóknak
 egész évre 6 frt., fél évre 3 frt
 Egyes szám ára 10 kr.

Előfizethető és egyes lappeldá-
 nyokat venni lehet a kiadóhiva-
 talban. Traub. és társa, Valentin
 Károly, Böhm M., Luzsovic L.
 Veidinger N.

üzletben és a fődohánytőzsbén.

A hirdetések ára:

Mindenkor arjegyzők szerint.
 Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 k.
 Nyiltörben egy sor 10 kr.

PÉCS

Politikai vegyes tartalmu lap.

Hirdetéseket elfogad: Külföldön
 Barek J. és Társa Erfurtban
 Haasenstein és Vogler, Steiner A
 Hamburgban, Daube G. L., Kno
 Ignác Frankfurtban, Opellik A.
 Schalek Henrik, Mosse Rudolf
 Bécsben, Magyarországon: Neu
 berger és Braun, Goldberger A.
 V., Lang Lipót, Schwarz Gyula
 Somogyi L. „Első magyar nemzet
 közli irodá”-ja Budapesten, kiadó
 hivatalunk és Janovszky H. kiadó-
 utczában levő hirdetések felvéte
 irodája Pécssett.

Megjelen hetenkint kétszer:
 szerdán és szombaton.

Szerkesztőség: Király-utca 20. sz.
 Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Kéziratok
 nem adatnak vissza.

A magyarosításról általában s a Pécs-budai külvároson *)

V.

— Történelmi visszapillantás —

b) Iskola.

Tévedés azt hinni, hogy a magyar tannyelvű iskola Pécs-buda-külvárosban Pucher műve, még nagyobb tévedés azt gondolni, hogy a magyar tannyelvű iskola az Eötvös-aera vívmánya Pécssett. Mielőtt a községi iskolának még csak eszébe is megfogantatott volna, már réges-régen magyar nyelvűek voltak a pécsi népiskolák még buda-külvárosban is.

A „25 év” reformmozgalmi viszhangra találtak valamint általában, úgy a buda-külv. papság kebelében is; az 1845. évi emlékek már kizárólag magyar tannyelvű nyilvános népiskolákról tesznek említést még buda-külvárosban is. Sőt legkorosabb emberek sem emlékeznek, hogy a rendes iskolák más, mint magyar nyelvűek lettek volna buda-külvárosban.

Seitovszky püspök, a nagy schulmeister évente többszöri látogatásai alkalmával már magyarul examinált és magyarázott sokszor maga a pécsi népiskolában, nem hittant, hanem más tárgyakat is; úgy szintén magyarul osztogatta a mindenféle ruhákat, eszizmá-

*) Az itt fejtegetett elvek mindegyikét nem valljuk ugyan mindenben magunkénak, minálzáltal, miután az eszmecserének barátai vagyunk, szívesen adunk e cikkeknek lapunk hasábjain térte. Szerk.

kat, kötényeket stb. melyeket kocsai számra vitetett mindig maga után, hogy a gyermekekkel iskolába édesgesse.

A horvát nyelv a tanterv keretében még mint tantárgy sem szerepelt, olyannyira, hogy az egyik privátházban elhelyezett iskola tanítója, a perekedi származású Szivér Seitovszky idejében a horvát szót nem is értette, valamint ennek utóda sem, Nárosy, ki a belvárosból lett buda-külvárosba áttéve.

Ezen iskolákkal egyidejűleg igenis, miután az iskolahelyiségek a népes városrésztanuló ifjúságának befogadására hasonlatlanul elégtelenek voltak, léteztek horvát nyelvű zugiskolák, melyekben többnyire szakképzettség nélküli asszonyok horvát nyelven kezelték az oktatás elemeit. És a horvát nyelvnek a családi körökben kizárólagos, a magyar nyelvnek még társadalmi érintkezésekben is primitív voltát a horvát ajkuk közt misem bizonyítja inkább, mint az, hogy a minden krajcárt mindkét kezével szorító pécsi horvátság gyermekeivel pl. az egyik jobb hírű zugiskolát az akkori (1845) pénzérték szerint jelentékeny havi díjazás dacára 80—100 erejéig megtöltötte.

A kik még emlékeznek, hogy a mostani Sörház-utcai iskola helyén volt régi iskola mily csekély volt a népes városrésztanuló ifjúságának számához képest, azok érteni fogják a szunnyadó közművelődési érzékből

magyarázható hiányát azon áldozatkészségnek, mely iskolák építése, tanerők szaporítása által a zugiskoláknak kegyelemdőfést adhatott volna. Hogy tehát ezen magyarosító buzgólkodás eredményei az országos törekvések mérvével arányosak nem lehetnek, az a kezdet nehézségein kívül a varost intező körök takarékosági politikájának rovására esik.

Menyui tárgyalásba került a mostani sörház-utcai iskola létesítése? De létrejött. Pucher addig nem nyugodott. A zugiskolák beszünttetettek és a már kizárólagos magyar nyelvű oktatás széles körű révén, a magyar nyelv is szélesebb körben terjesztetett.

E buzgólkodásban az egykoron szélesebb alapokra fektetendő magyar isteni tiszteletnek, vagy talán az egész horvát isteni tisztelet teljes kiszorításának terve is befoglaltatott. Ismervén ugyanis Pucher a horvát nép éneklési kedvét, mely képes Peestől Gyüdig és innét vissza szünet nélkül énekelni s a már amugyis félórás vecsernyét csak egy, akár negyedórás éneklést megtoldva szereti, minden igyekezetét a magyar egyházi népének terjesztésére fordította.

Ebben jobb keze volt neki Krause Nándor önálló orgonista, szakavatott zenész és énekes, akoron buda-külvárosi kántor és főtanító, kinek a buda-külváros magyarosításában érdemei elvitathatatlanok.

A „Pécs” tárczája.

Az utolsó szivar.

Irta: ORION.

(Folytatás és vége.)

— A „Pécs” eredeti tárczája. —

Sokszor kértem az előtt, hogy mutassa meg a szekrény tartalmát, ő rajta azonban mindig bizonyos ellágyulás vett erőt, komolyan nézett szemembe s azt mondta, hogy meg fog vele ismertetni, de csak akkor, ha már megértem őt s úgy beszélhet, mint barátja előtt.

Megvallo, hogy ez ígéret nagy erkölcsi támasz volt rám nézve sok csásos órában, mindig újabb igyekvésre sarkalt a vágy, hogy nagyatyus barátságára méltó legyek!

— Kösözönöm nagyatyus — szóltam kínálására kitérőleg — csak nem pipázom egyedül, vagy talán már hütlén lett fogadalmához, melyet az ötvenes években tett s újra megbarátkozott a gondúzó füsttel?

— Nem, fiam — felelé az öreg úr — fogadalmamat, hogy többé nem szivok dohányt, ha azt magam nem természetem, hűségem megtartottam s nem is fogom megtörni — csak egyetlen-egyszer! — Hanem, a mint

látom, téged bánt valami — tevé hozzá mosolyogva, sóvárgó szememet a kis szekrényen kapva — még pedig az a kis szekrény, mely sok év óta pihen már asztalomban; mielőtt megjöttél, kivettem onnét, mert eszembe jutott, hogy egykor megígértem neked, miszerint megismertetlek tartalmával, ez az idő pedig, úgy hiszem, elérkezett!

Adós maradtam a felelettel, de nagyatyus kiolvashatta szememből érzelmeimet . . . Sajátságos mosoly vonult végig arczán, míg a kis szekrényt, melyet a nagymamácska eléje tett, kinyitotta. A két bársony bélest egy finom papírka fedte abban — ez alatt pedig, nem kis csodálkozásomra . . . egy szivar feküdt.

— Ime, kedves fiam, ez volt az én kincsem, melyet olyan féltve őriztem mindig; de a csekélyek tartalom, tudom, annál inkább felkelti várakozásodat, halld tehát rövidke történetét . . . Egy kedves gyermekkori barátom volt, a kit nagyon szerettem. Egy faluban születtünk s a különbség csupán annyi volt közöttünk, hogy ő még szegényebb volt, mint én, úgy, hogy szülői tehetése és hajlatai dacára képtelenek voltak taníttatni s egy csizmadiához adták be inasnak. Szegény barátom, a kinek magasra törő lelkét a kaptafa semmiképp sem bírta kielégíteni, mostoha sorsa miatt annyira neki adta magát a sötét kétségbeesésnek, hogy én komolyan aggódni

kedtem miatta s bár tudva, hogy nagy fába vágom fejszémet, mégis rábeszéltem a kivihetetlennek látszó tervre, hogy hagyja oda mesterségét, lépjen be az iskolába s azon a csekélységén, a mit nekem szülőim juttatnak, próbáljunk megélni ketten. A büszke lelkű fiú sokáig küzdött, míg ez ajánlat elfogadására szánta magát; de rábeszélésem végre győzött, tanuló lett és esztendőnkig küzdöttünk egymás mellett, hűségesen osztozta az én fekete kenyeremen. Bár különböző vallásfelekezethez tartoztunk, mégis elég saját szereleg mindketten a papi pályára léptünk; csakhogy a míg én mint protestáns lelkész e kis községnek lettem pásztora, barátomnak jobban kedvezett a szerencse — a papból kanonok, majd keresztalmi püspök lett! A hű barát azonban magas állása dacára egyforma maradt hozzám mindig. A mint püspöki székét elfoglalta, legelsőben is rólam emlékezett meg és elakart árasztani minden jóval; én azonban elégedett lévén szegénységemben, soha sem fogadtam el tőle semmit.

A püspök fájlalta tartózkodásomat, legjobban bántotta azonban az, hogy soha sem látogattam meg; a sok eredménytelen hívást azután megsokalva, magam utazott ide, e kis faluba, hogy meglátogasson.

Itt azután, mint ünnepeit vendégünk, elmondta a nagymamának, a ki akkor még javabéli asszony volt, barátságunk történetét,

Az egyházi ének terjesztése céljából osztályonként énekkórák tartattak, majd ismét időnkint az egész ifjuság összevonásával együtt gyakoroltattak, azután naponkénti misék s az ekkor behozott ünnep előtti vacsernyéken a templomban bemutattattak; a nép mindinkább hozzá szokott, eltanulta. Énekkóra elején, mise elején minden tanuló kapott kezébe énekes könyvet, a végén visszaadta az iskolai szekrénybe. Így lett nevelve a nép nemcsak a közismeretekben, hanem a magyar istentiszteletnek is, úgy hogy a karácsony előtti róratékat is hetenkint fölváltva a horvátjuku nép magyarul ép oly kedvvel és teljességgel énekelte és éneklé még maig is, mint a horvátot.

És ha a magyar egyházi énekekben a budakülvárosi népnél közelmúltban észrevehető hanyatlást kell konstatálnom, azt csak fájdalommal teszem; de őszintén kimondom, őszinteségemért senki meg ne nehezteljen, annak az Eötvös-aera a dátuma; mert Eötvös szellemét félreismerték, mert az egyházi vonatkozású ügyeket a tanterv keretében kevésbé vették, vagyis mondjuk ki: az oly tervszerű egyházi énektanítást figyelmen kívül hagyták. Pedig ez a nagy énekedelő népre nézve magyarosítás szempontjából nagy veszteség volt, mert míg a nagy többség a magyar énekeket époly számban és könnyűséggel fejből nem fogja énekelni, mint a horvátokat, addig várni nem lehet, hogy a nép a horvát istentiszteleti nyelvet a magyarral jó kedvből fölcserélje.

E tekintetben tehát az ujkori népiskola minden apparatusa és fejlettsége dacára a réginek háta mögött marad; pedig az iskolai egyházi énektanítás, ha mindjárt egyházi vonatkozású dolog is, magyar nemzeti apostolkodás címén régi polcán bármely ujkori fel fogás szerint is bátran megmaradhatott volna és ha megmaradt volna, ma már közelebb állanának azon időponthoz, melyben a horvát nyelvű isteni tiszteletnek végleges kiszorítása iránti kérdés fölvetését buda-külvároson, teljes indokolttságban üdvözölhetnők. Ez időpont

még el nem érkezett. Erről győzzön meg a következő pont.

Bekics Gusztáv felolvasása.

Felolvasatott Pécsen, 1885. június 6-án a „Pécsi Nemzeti Casinó” termeiben.

(Folytatás és vége.)

A magyar nyelv még most sem lett ugyan a magyar szalónok nyelvésé; de már elnyerte legalább a szalónok-képességet. Magyarul is beszélni a szalónokban most már nem s h o k i n g, vagyis nem sértés a hölgyek ellen. A legtöbb magyar nő most már tud, olvas, beszél is magyarul.

De tény, hogy — és itt a polgárnők sem képeznek kivételt — a német nyelv még mindig könnyebben siklik le hölgyeink ajkairól a magyarnál. A nők legkonservatívabban lévén, legtovább ragaszkodnak a családi szokásokhoz.

Pedig ha egyszer a magyar nők feltennék magukban, hogy csak a magyar tudnak, hogy átalakulna ez az ország!

A szalónok királynői az asszonyok. Ezek uralkodnak ott, az ő akaratuk teljesedik.

A magyar nők jobban keresztesül tudnak vinni a magyarosodást minden közművelődési egyesületnél. Egy szép nő mosolya jobban hódít akárhány szónoklatnál, vezérczikknél, vagy felolvasásnál. (Nem a magamé értem, mely egyáltalán nem hódít.)

Miért terjed Erdélyben az oláhosodás?

Mert a román nők szépek és csak rómanul beszélnek. A román nők Dél-Magyarországon, sőt Szerbiában vesélyeztetik a szerb nemzetiséget; mert ha egyszer valamely szerb házba oláh asszony költözik, eloláhsítja az egész házat. Így oláhosodnak az erdélyi százsók, sőt az erdélyi magyarok.

Mi történék, ha a magyar nők escelekednének ekkép; a magyar nők, akik nemcsak műveltebbek, hanem szebbek is az oláh nőknél?

Mi történt volna a múltban! Ma már a magyar nyelv édes zenéje töltönd be a léget a Kárpátoktól az Adriáig. Akkor hangzanék igazán édesen a magyar szó! — a nők tanítottak volna rá az összes magyar nemzetet.

Igy azonban befejezetlenül maradt a nemzeti munka; sőt befejezetlenül maga a nemzet.

Török, tatárpusztításra s a latin nyelvre sokat lehet mondani. Kétségtelen is, hogy mind a három sokat ártott a magyar nemzet kulturái és nemzeti kifejlődésének. Ezek azonban csak ideiglenes zavarok valának. Az állandóan ható okot — az képezte, hogy a magyar nemzet kizárólag agrikulatúrával foglalkozott.

Ismertetvén a magyar faj ki nem fejlődésének főbb okait, áttérhetek most már a Dunántul és Baranyamegye viszonyainak fejtegetésére s ezek gyakorlatilag igazolják, amit fentebb bizonyos mérvig elméletileg adtam elő. Az utolsó félszázad adatai jellemzők.

Ötven év előtt a dunántúli összes törvényhatóságoknak népessége nem egészen két millió volt.

Nyelvszerint a szám így oszlott meg: magyar anyanyelvű 1 millió 355 ezer, német anyanyelvű 402 ezer, horvát anyanyelvű 106 ezer, vindustót 41 ezer, bosnyák-sokác 25 ezer, szeb 18 ezer, tót 14 ezer. A szláv elemmel együtt volt 1880-ban a dunántúli összes törvényhatóságokban 2 millió 562 ezer lakos.

Ebből magyar 1 millió 770 ezer, német 498 ezer, horvát szerb (bosnyák, sokác, ó-hítű szerb együtt) 165 ezer. A többi vend, tót stb. Magában Vas megyében 41 ezer vend lakik. A magyar elem tehát közel fél millióval növekedett, míg a németnyelvű magyar polgárok száma csak 96 ezerrel lett több. A horvát-szerb elem pedig majd mit sem növekedett. Félszázad előtt ugyanez elem 150 ezer emberből állt s jelenleg 165 ezerből; e 15 ezer főnyi növekvés elenyésző csekélység s csak az magyarázza meg, hogy a magyar elem főleg a szláv elemet olvasztotta be.

De a beolvastás leginkább a városokban történt, kivéve az egy Somogy megyét, hol a vidéken is jelentékeny mérvű magyarosodás ment végbe. Kanizsa, Kaposvár, Szombathely, Győr, Sopron stb. magyarosodtak, sőt nagymérvű magyarosodás történt a kisebb mezővárosokban is.

Különösen állnak a fennebbiek Baranyamegyére.

A harminczas években Baranyamegyének 233,228 lakosa volt; ebből magyar 124,592, német 71,796, tót, szerb, bosnyák, vagy sokác 21 ezer, ó-hítű, vagyis szerb 14,600.

És az egész megyére nézve a nemzeti-ségi viszonyok nem sokat változtak. Kivéve

engem pedig ismét arra unszolt, hogy fogadjak már el tőle valamit, a mivel szerény helyzetemen javíthatassak. Én azonban most is visszautasítottam mindent, a mi azután annyira eikedvetlenítette őt, hogy haladéktalanul a visszautazásra készült.

Vége a bucsuzásnál, mialatt szivarra gyujtott, ingerülten szólott hozzám:

— Hogy ha már mindent visszautasítasz, a mivel kinállak, egy szivart csak elfogadsz tőlem?!

Ézt azután már természetesen nem utasíthattam vissza és hogy nehezteletést eloszlássam, mosolyogva vettem át tőle a szivart, mialatt tréfásan mondom:

— Elfogadom, mert előre tudom, hogy finom, drága szivar, a minőt én nem igen szoktam szivni.

— Biz azt hiszem, hogy ilyen költségbe nem verheted magad gyakran — felelé a püspök visszanyerve régi derült kedvét — mert ennek forint minden darabja.

— No akkor a magam fajta szegény ember ilyen nagy fényűzést legfeljebb egyszer engedhet meg magának életében — szólottam ismét — a szivart elszívom, barátom, de csak halálom előtt!

Ezzel az ajándékokat még a püspök jelenlétében lezartam e kis szekrénybe, hol közel húsz legkedvesebb barátomnak, a kit akkor ölhelhettem utoljára, mert rövid időre látogatás után a nemes, kitűnő férfiú — jobb létre költözött . . .

Nagyatyus végszavainál ismét visszahelyezte szivarát a szekrénybe s bár a hosszabb beszéd alatt arca az átlátszósságig meghalványodott, szeme pedig mindinkább elvesztételevenségét, mégis ott tartóztatott magánál, ki nem fogyott a beszédből, melybe, ha nagymamácskára pillantott, beszótt, a holnap fontos napot is, melyen szerető, kedves parjának újra örök szerelmet és hűséget fog esküdni.

Éjféltre járt az idő, midőn megváltunk egymástól. Különös volt előttem, hogy az öreg úr alig tudott elbucsnui tőlünk; majd engem ölelt magához, majd a nagymamácskát csókolta össze, megköszönve neki mind azt a szivjóságot, azt az önfeláldozó szeretetet, melyet irányában hosszú ötven esztendőn át tanusított.

Könyezve váltunk meg egymástól. Engem a nagyatyus fájdalmas előérzetű hangulata annyira megalapított, hogy nem bírtam felkeresni szobámat, hanem kimentem az árnyas ülőhelyekben bővelkedő kertbe s a csendes, holdas éjszakán átengedtem magam a merengésnek.

A kis padról, a melyen ültem, épen a nagyatyus ablakára láttam, a kinek szemeit még szinte kerülhettem az álom, mert a gyertya-fény nem aludt ki asztalán.

Elmerült gondolkodásomban sebesen tünetek oda az éj órái; a korány már derengeni kezdett, ezzel egyidejűleg azonban, nem kis aggodalmamra, azt vettem észre, hogy nagyatyus szobájában még mindig ég a gyertya.

Nyugtalanító fogalomtól üzve, visszamentem a házba s miután szobájából többször is kopogtatásomra nem jött válasz, benyitottam hozzá . . .

A küszöbön néma megdöbbenéssel maradtam állva.

Nagyatyus ép úgy ült íróasztalánál, mint mikor megjöttem; csak hogy most nem fogadott kedélyes nevetéssel, feje csendesen nyugodott a karosszék támláján, szemei pedig le voltak csukva, mintha ép e pillanatban huanya volna álomra. Előtte egy kis tálcza állott hamuval és egy meg hamvadó szivarvágéval, míg a szobát könnyű kékes füst s átható, finom illat töltte be . . .

Ola rohamtan nagyatyushoz, megragadtam kezét, úterét tapintám, nevén szólítottam, de mind hiába volt, a szerett, kedves öreg nem felelt többé kérdéseimre, a nemes, igaz szív megszűnt dobogni örökre.

Kimondhatatlan fájdalommal borultam a drága halottra, alig mertem szegény nagymamácskára gondolni, midőn kínos tőprengéseim között halk zokogás üt meg fületem a szomszéd szoba felől.

Gyorsan siettem a nyitott ajtóhoz, de szótlannal állottam meg itt is. Összekulcsolt kézzel, könyázott arccal térdelt ott a véglegnyi dísz előtt az öreg menyasszony s én szótlannal karoltam át nyakát, az arany lakadalom örömei helyett lelkemből ostromozva mély bánatában.

a szláv anyanyelvűeket, a többi lakosság majd megfelelő arányban növekedett. Az 1880-iki népszámlálás adatai szerint Baranya megye lakossága közel 300 ezerre növekedett, ami kevés, tekintve, hogy félszázad alatt más államokban a lakosság megkétszereződik. Ebből magyar 148 ezer, német anyanyelvű 97, ezer sokac és szerb együtt 32 ezer. Ez utóbbiak tehát nemcsak nem növekedtek számban, hanem 36 ezerről leszálltak 32 ezere. De hol történt ugy a növekvés, mint a beolvasztás is.

Itt Pécsen. Pécsnek még 1840-ben is csak 14 ezer lakosa volt. Ebből magyar anyanyelvű nem volt több 8 ezernél. Tulnyomó a magyarság csak a szigeti külvárosban volt. A belvárost német nyelvű polgárok látkák, a budai külvárost bosnyák eredetű sokacok.

Megjegyzem itt, hogy én a hazafiságot nem kötöm a nyelvhez. A német, vagy szláv nyelvű magyar ép oly jó hazafi lehet, mint a ki a magyaron kívül egy nyelvet sem tud. De a nemzetek nyelvükben élnek.

Ha a magyar nyelv terjed, nyer belső egységében és szilárdságában a magyar nemzet.

Jelenleg Pécs lakossága meghaladja a 32 ezeret; 1880-ban 28,702 volt. Az előbbi számból magyar legalább 24 ezer. Német anyanyelvűnek már 1880-ban csak 5 ezer vallotta magát; bosnyák - szlávok pláne csak 348!

Ime, a megyében a lakosság csak keveset növekedett, a nyelvviszonyok pedig csak jelentéktelenül alakultak a magyar nyelv javára.

Pécs ellenben egyikévé lett a magyarrabb és Dunántúl a legnagyobb városoknak. Lakossága negyven év alatt nemcsak több mint megkétszereződött, hanem nagyrészt meg is magyarosodott.

Pécs egyik legszebb példája annak, hogy a magyar nemzet a városokban fejlődik, erősödik számitlag ugy, mint nyelvéleg.

Ha pedig átépünk a Dráván, mit tapasztalunk ott?

A magyar társadalom társadalom a legújabb idők tisztán agrrikultur társadalom lévén, mint már annyiszor emlittem, nem hatolt elég erőiesen az Adria felé. Súlypontja az Alföldön, a Tiszánál maradt s nem helyezkedett át a Dunántúlra és a Drávonálra.

Ennek oka egyebiránt a magyar folyamrendszerben is van. Folyamrendszerünk a nyugatról kelet felé vezet. Ha a Duna a Fekete tenger helyett a Quarneróba ömlenék Magyarország közepét a rómaiak Pannoniája, vagyis a dunántúli megyék képeznék.

Valóban, az Árpádok mintegy ösztön szerűen érezték, hogy a magyar állam és nemzet súlypontját a Dunántúlra kell elhelyezni. Itt maradtak meg a római kultúra nyomai, itt léteztek városok, mint az akkor híres Veszprém, Pécs, Székesfehérvár stb. Az Árpádok székhelye ép ezért Fehérvár volt. Mintha csak a pannóniai kultúra örököseinek tekintették volna a magyar nemzetet. De a dunántúli központ eszméje csakhamar elejtettet. Buda még helyes központ lendett az Adria felé való terjeszkedés szempontjából is; de Visegrád, vagy épen Pozsony a magyar kultúrnissióval ép ellentétes irányt jelöltek, mert az ország figyelmét nyugat felé terelték.

Kulturailag így is a dunántúli megyék a legfejlettebbek; de az emlitett esetben a megyék a tengeri világkereskedelem iparilag és kulturailag felettebb virágzó háttérét alkotják.

Pécs ma tán fél millió lakossággal bírna. Mindenesre nagy gyáripár székhelye volna. Ép így Kanizsa, Kaposvár, Szombathely, Székesfehérvár.

Szlavonia és Horvátország, melyek amugy is a szoros értelemben vett Magyarország kiegészítő részét képezték, a Dunántúli megyékkel, fejlett magyar kultúra fényét sugározzák ki.

Eszék, Sziszek, Zágráb, Károlyváros, Varsád magyar városok volnának. A magyar művelődés központjai.

De ez csak álomkép, mely egy ezredév fátýolán villan keresztül. Ilyenné kellett volna fejlődnie a magyar nemzetnek. És ilyenféle fejlődik a keleti barbársággal vivott harcok nélkül, de egyszersmind azon tulajdonságok által, melyek a nagy népeket alkotják.

A középkorban számos magyar telep létezett a jelenlegi Horvátországban s még több Szlavóniában. A helység és dűlő nevek ezt kétségtelemre teszik. Sőt az bizonyos, hogy a Kulpa és az Unna táján, magán a stájer határszélén a legvilágosabb nyomai vannak a magyar népességnek. De a magyarság alig lehetett a Dráván túl más arányban, mint jelenleg Észak Magyarországon, vagy Erdély egyes vidékein. Kevésbé a föld népe, mint inkább a nemesség volt magyar érzelmeire és nyelvére, sőt igen sok esetben nevére is.

Szinte 1848-ig magyar kézben volt a földbirtok nemcsak Szlavóniában, hanem Horvátországban is. Az ide vonatkozó adatokat nem mellőzhetem.

A kath. egyházjakat, mindenütt Drávántúl a magyar kategrórába sorozhatom; mert hisz a horvátországi főpapok a magyar egyház tagjai s javaikat magyar királyoktól kapták.

Verőczemegyében a magyar Adamovicsoké volt az almási, csepini és erdődi uradalom; az orahivocza i a szintén magyar Mihajlovicsoké; Verőcze, Réfalu, Nasicz a Jankovicsoké, Dálya a kamarái, Eszék szintén a kamarái.

Szerémvármegyében az illoki uradalom Odeschally herceg, a rumai Pejachevich gróf, a kamenizai Marczibányi, a nalmi Jankovich tulajdona volt; 7 uradalom közül 4 volt e szerint magyar kézen.

Pozsa vármegyében Daruvár, Szirács, Pakrácz, a legszebb és legnagyobb uradalmak a Jankovicsoké tulajdonát képezték. A kútnai uradalom Erdély és Szécheny grótok tulajdonát képezték.

De magukban a horvát megyékben is igen sok földbirtok volt magyar kézen. Zágrábmegyében Kucherlj és Lepoglava a zágrábi püspöké. Kvaljevec a zágrábi káptalané, Bród, Pródbreic, Grobnik, Ozaly a Batthányi grókoké; Fucine és Verbovczko a kamarái. Berlog és Toplovecz a Keglevich grókoké; Sziszek a zágrábi káptalané, Bosjakovina a Draskovich családé, Chiche gróf Erdélyé, Pankovecz a gróf Niezky családé; birtokosok voltak továbbá a gróf Vojkfy-ak, Novákok és Verhovácok.

V a r a s d m e g y é b e n uradalmakat bírtak az Erdélyi, Draskovich grótok, a Bedekovichok és a Pászthory-család. Körösmegyében majdnem egészen magyar magnások és nemesek bírtak; a gróf Erdődyek, hg. Batthányiak, Inkeyek, Jankovichok.

A magyar birtok egy része még jelenleg is létezik a Drávántúl; a társadalmi actió számára tehát kínálkozik még ott elég tágas tér. De sajnós, hogy igen nagy része a magyar érdekekre elveszett. A hajdani magyar lakosság pedig a Drávántúl még inkább elpusztult, (de csak 1848-ig) mint a magyar birtok.

Magában Szlavóniában, melyet tényleg birtunk 1848-ig, majdnem egészen elveszett a magyar nemzetiség.

Verőczemegyében csak 2451 magyar és 3500 német lakott 141 ezer lélek közt. Falu csak 3 volt magyar, német 4.

Szerém megyében közel 100 ezer lakos közt csak 2000 magyar s 1600 német lakott; magyar község csak 1 létezett.

Pozs e g á b a n magyar nem is lakott, a tiszta szláv elembe alig 500 német létezett.

Ha a magyar nemzetiség nem vesz enynyire el Szlavóniában; ha a földbirtokosok nem vesztik el ott birtokaikat, sőt ellenkezőleg a dunántúli főnemesség és centri iparkodik birtokot szerezni a Dráván túl; vajjon kiadhattuk volna e Horvátországnak nagy részben magyar népességű magyar földesurak által birt három gyönyörű megyénket? A horvát megyékben pláne annyira elveszett

a magyar nemzetiség, hogy 1848-ban már nyoma sem volt annak. A horvát városokban kevés német elem létezett; de ez is elenyésző vala a kompakt horvátssághoz képest.

És mit tagasztalunk ujabbán? Szlavonia horvát kézre került, a magyar nemzetiség a Drávántúl mégis gyorsan szaporodik. Miért? Mert demokratikus átalakulásunk némi polgári elemet, ipart és kereskedelmet hozott létre. A Dunántúli városok támadtak: Pécs, Kanizsa, Szombathely stb. A Bácskában támadt egy nagy város: Szabadka. A lakosság nagyobb arányokban kezdett szaporodni a kultúra nyomán. A magyar társadalom kezd hódítva terjeszkedni a Drávántúlra, miután onnét egyszer már visszavonult s visszavonulását kénytelen volt követni az állam.

Az utolsó négy évtized alatt a magyar s a vele szövetséges német elem Szlavóniában a következő növekvést tünteti fel.

Verőcze megyében 1880-ban volt közel 18 ezer magyar, Szerém megyében 11 ezer, Pozsegamegyében közel 5 ezer, a három szlavonai megyében tehát 34 ezer magyar. Sőt a magyar nemzetiség behatolt Horvátországba és az örvidékre eis. Z á g r á b m e g y é b e n meghaladja az 1000-et a magyar lakosság, Körösmegyében megközelíti a 2000-et, a pétervárad i kerületben a 3000-et.

Ki tagadhatná ezután, hogy a magyar nemzetiség a vele szövetséges némettel a Dráván túl folyton tört foglal? Évenként közel 2000-re lehet tenni az oda vándorlók számát.

Mintha a magyar társadalom pótolni akarná egy ezredév mulasztását: sebesen nyomul előre a tenger felé!

Kétezer bevándorlót számítva egy évre, tíz év alatt nem lesz ezer, hanem a már Szlavóniában levő és a bevándorló népesség természetes növekvése alapján 30 ezerre lehet tenni a magyar elemek Szlavóniában 10 év alatt való megszorodását. De ez csak ugy lehetne, ha a kivándorló magyarság megtartatná a magyar nemzetiségnek.

Fájdalom azonban, mit tapasztalunk? Azt, hogy a szlavonai magyarok a második, harmadik generációjában elborvátosodnak. Kivételt az egyetlen tömböket alkotó nagyobb magyar községek képeznek.

A Dunántúlról való kivándorlás a magyar nemzeti hivatás utját követi; alkalmas eszköz gyanánt kínálkozik, hogy amit a Drávántúl vesztettünk, társadalmilag visszacserezzük. De csak azon esetben, ha a kivándorlók megtartatnák a nemzeti ügynek. Csak ez esetben képezne áldást a dunántúli kivándorlás Magyarországra nézve.

Ellenben nem csak veszteség, hanem pozitív nemzeti kár e kivándorlás akkor, ha a kivándorlók gyermekei és unokái horvátokká lesznek, mint ez igen sok esetben történik. A magyar nemzet ekkor nemcsak vesz, hanem saját fájával szaporitva egy rá nézve ellenséges társadalmat, kétszeres kárt szenved. Saját fiaiból lesznek ellenségei.

S nemcsak a szám, hanem a minőség is tekintetbe veendő. Nem csak a tömeg, hanem a fajuly is. A Szlavóniába vándorló magyar és német sokkal felette áll a szlavonitának. Magasabb kulturájú, jobb munkás, józanabb és takarékosabb. Szlavóniának középosztálya általában nincs. Az értelmi foglalkozást nagy részben magyar és német származású egyének látják el. A kisbirtokban is miníg nagyobb tért foglal el a magyar és német elem. Az egészen vagyontalanul bevándorló baranyai, somogyi, vagy bácskai pár csakhamar földet szerez.

Az ifju generáció azonban elszávosodik. Tűnik rá eseteket, hogy hazafias magyar szülők gyermekei a horvát középiskolákban a legdühösebb Starcevicisták lettek.

Ime, ez a helyzet a dunántúli részekben: a szoros értelemben vett Dunántúlon és Szlavóniában.

Vigasztaló és szomorú kép egyszerre. Vigasztaló, hogy a magyarosodás tényleg előre haladt. A magyar nyelvű elem sokkal nagyobb mérvben fejlődött, mint a nem ma-

gyar nyelvű, tehát — mert természetes propagációja nem nagyobb — szélsőképp beolvastott. De szomorú kép egyszerűen, hogy még Dunántul, tehát az Alföld után az ország legmagyarosabb vidékén sem őt nagyobb mérveket a magyarosodás; hogy harmadfél millió lakosságából még itt is körülbelül 800 ezer embernek nem magyar az anyanyelve.

Büszkén mondhatjuk el Dunántul, büszkén mondhatjuk mi, hogy a Duna és a Dráva közt nincsenek nemzetiségek. Itt csak magyarok laknak, bár a lakosság jelentékeny hányada még nem tud magyarul.

De mutasson bárki itt nemzetiséget, vidéket, vagy akár egy községet, mely Magyarországtól el akarna szakadni, vagy a magyar állameszméhez nem ragaszkodókat.

Uram, tisztelet a Dunántulnak, tisztelet a bár még magyarul nem tudó dunántuli magyaroknak is!

Nem akarom kétségbe vonni egy nemzetiség, egy vidék hazafiságát sem; de a haza, minden körülmény közt, a Dunántulra ép úgy számíthat, mint az Alföldre. A Dunántul megbizonyította ezt 37 évvel ezelőtt is. Hazafisága a történelem lapjaira van vésvé.

De ez nem gátolja, sőt épen elősegíti, hogy a magyar közművelődés, a magyar nyelv a Dunántul nagyobb mérvben terjeszkedjék. Az erre czélzó törekvésben itt senki sem lát sérelmet, mert Dunántul mindenki magyarnak éri magát, csak örvend, ha alkalma nyílik a magyar nyelv elsajátítására. A magyar nyelv sorsa a Duna és a Dráva közt nem kétséges. Ha az ország minden vidékén ily biztos volna az, nyugodtan tekinthetnénk a jövőbe, nem remeghetve aggodalomtól egyetlen hazafi szíve sem.

De azon fontos kulturai és politikai missió miatt, mikkor a Dunántul geographiai helyzeténél fogva bir, nem kell-e a természetes, de lassu processust siettetni?

Igy p. u. Pécs tulnyomó nagy részében már is megmagyarosodott, a hátralevő rész a következő nemzedékekben hasonlóképp meg fog magyarosodni. Ugyanezt mondhatom a többi dunántuli városról, sőt a vidékről is. De nem szükséges-e, hogy úgy Pécs, mint a többi dunántuli város minél előbb a magyar közművelődési centrumaivá legyenek? Tehát nem szükséges-e a magyar kultur-mozgalomnak nagyobb lendületet adni?

De miként történhet ez?

Első sorban a gazdasági és így a társadalmi fejlődés által.

Minél inkább fejlődik az ipar, minél nagyobb és műveltebb lesz a középosztály, annál hatalmasabban terjeszkedik ki és gyakorolja beolvastó erejét a társadalom.

Ez azonban csak közvetett hatás és közvetlen hatás részint az állam, részint a társadalom kezében van. Az állam hat a közoktatás, kulturai intézetek, valamint az államnyelv jogainak érvényesítése által. A társadalomnak részint támogatnia kell az államot, részint oly feladatokat kell végeznie, melyeket nem végezhet az állam.

E czéla azonban a társadalmat szervezni kell. Organismus nélkül mi sem lehet cselekedni. Csak a szerves lények képesek a fizikai világban is a fejlődésre, míg a szervetlenek csak az agglomeráció, vagy a végtan szabályai szerint módosulnak.

A dunántuli társadalomnak tehát szerveznie kell magát s ezt egy nagyszabású közművelődési egyesület által teheti, mely közvetlen czélul tűzi ki a magyar kultúra terjesztését a Dunántul egyáltalán s erőibe képest alkalmat igyekszik adni a nem magyar ajku polgároknak a magyar nyelv elsajátítására.

A szervezet mintája gyanánt a dunántuli viszonyokhoz alkalmazva, elfogadhatná az erdélyi közművelődési egyesület organizmusát annál inkább, mert az egyes külön álló egyesületek előbb-utóbb ugyis egyetlen országos organismusban fognak egyesülni. Sőt egyesülniök kell, mert csak így oldhatják meg valóban hivatásukat.

A gyakorlati megvalósítás a dunántuli társadalom jelesinek dolga Pécs megtette a kezdeményezést, meleg érdeklődést tanúsított az eszme iránt. Nem kétkedem; a többi dunántuli város követni fogja példáját. Minden dunántuli megyében helyi központokkal, de egyetlen közös központban összehűtőlag alakítani kell közművelődési egyesületeket s valamennyi persze az általános dunántuli közművelődési egyesület főjébe lenne. Ez azonban a tényleges megalakulás idejére tartozik.

En csak az eszmét vetem fel, a többi az önök és a dunántuli társadalom bölcsességeinek dolga.

A dunántuli közművelődési egyesületnek közvetlen czélja tehát: a magyar közművelődésnek a Dunántul való terjesztése.

E czél is nagy feladatot és terhet hárít a dunántuli társadalom vállaira. Mutatja ezt a következő nyelvtáblázat:

Megyében lakik	Magyar ezer	Német ezer	Szerb-horvát ezer
Baranya	151	97	32
Fehér	172	13	3
Győr	103	3	—
Komárom	123	11	—
Mosony	13	55	8
Somogy	261	22	11
Sopron	109	97	27
Tolna	150	42	—
Vas	170	118	16
Zala	252	7	68

Az apró nyelvtömböket ez adatok közé nem vettem fel. Különösen Baranya-, Zala-, Vas- és Sopronmegyében tehát a dunántuli közművelődési egyesületnek sok teendője akad. De, bár mint távolabbi czélnak, nem kell-e megjelenni a dunántuli társadalom szemei előtt azon feladatnak is, hogy a szlavoniai magyarságot megmentse az elszlávoslástól?

A Drávántul nem akarhatunk magyarosítani, de nem kelle-e meggátolnunk, hogy a már Szlavóniában levő és ezentul oda kivándorló magyarság megtartsák a magyar nemzetet? És nem kétszeresen kötelessége-e ez a társadalomnak akkor, midőn az állam nem avatkozhatik a drávántuli nyelvviszonyokba?

Horvátországnak teljes autonómiaja van a tanügy terén. Ebbe tehát hivatalosan semmi beleszólásunk sincsen. A horvátokat egyáltalán nem kényszeríthetjük, hogy iskoláikban a magyar nyelvet tanítsák, bármily előnyös lenne rájuk nézve az állam nyelvének tudása. Ez az ő dolguk.

De hát sorsukra kell-e hagynunk a szlavoniai magyarokat? Nem a külföldön, mint p. a romániai székelyeket. Sőt még a fölünk teljesen független bukovinai csángókat is megkíséreltük visszatelepíteni. A magyar birodalomban engedjük-e elveszni a magyar faj jelentékeny részét? Bele kell-e nyugodnunk abba, hogy a mely magyar átlépi a Drávát, ugy elveszzen a magyar ügyre, mintha Amerikába költözne? Sőt több, mint elvesz. Mert az Amerikába költöző magyar, ha nemzetiségét elveszti, legfeljebb angolla lesz; de a Drávántulra költöző magyarnak ivadéka horvátta változik, az ott folyó izgatások következtében gyűlölni fogja elhagyott hazáját.

Van egy büntetés, melyre Solon nem szabott büntetést; mert, ugymond, emberi lény nem lehet oly szörnyeteg, hogy e büntetést elkövesse. Ez az apagyilkosság. Én azonban ismerek egy ennél még rettenetesebb büntetést: ez az anyagyilkosság. Ezt a büntetést el, bár öntudatlanul, a kik magyar nemzetiségüket elvesztve, a haza ellen sorakoznak. Mint a görög drámákban, ugy jut a Drávántulra költöző magyar a végezt ellenállhatatlan gyűrűjébe. Oedipusnak meg kellett ölnie szüleit, a fátum parancsolta; így a drávántuli magyar, egy későbbi nemzedékben bár, de kikerülhetetlenül ellensége lesz hazájának.

Nem, ezt Magyarország nem nézheti tétlenül. Ha az állam kezei költe vannak, a társadalomé egészen szabadok.

A magyar társadalom nem lehet a nem-

zeti czélok iránt közönyös. Nem veheti egykedvűen azt, hogy midőn a magyar faj valahára megkezdi előrenyomulását a tenger felé, mikor már képes arra, hogy a magyar missió utjára rajokat bocsásson, mint előre küldi a civilizáció utászait az amerikai vadonokba, a mikor a „Tengerre magyar!” nemcsak jelszó, hanem megindulnak, lépésről-lépésre közelednek a magyar faj elő-örsei az Adria felé: a magyar társadalom nem veheti egykedvűen, hogy akkor ezek a rajok, ezek az elő-örsök nemcsak elűzetnek, hanem az ellenséghez pártolul kényszerülnek.

Nem nézheti tétlenül, hogy a magyar társadalom uttörői, a magyar politika elővédei megsemmisítenek. A társadalomnak sok szabado, a mi nem szabad az államnak. És az államnál a társadalom gyakran sokkal többet tehet.

Egy erélyes társadalom képes nagy dolgokat véghez vinni még akkor is, ha az állammal ellentétben van. Első példa a lengyel társadalom. A lengyel nép darabokra van szakgatva; élő — vérző testrésze; két világhatalom által okozott gyötrelmek alatt vonaglik. Oroszország és Poroszország szinte egyenlő erőszakossággal törekednek beolvastani a lengyeleket. Ez ideig nagy sikereket is ért el. Addig, míg a lengyel társadalom ellenállásra nem szervekedett. De mihelyt kiadott és viszhangzott a jelszó: takarékoskodjunk s fejtünk ki nemzeti művelődésünket, a hajdan tékozló lengyel nemes a legjobb gazdává lett, a fényt őrö lengyel nő a legeszebb ruhákba öltözött; minden lengyel lelkességgel ragaszkodott nyelvéhez. S mi lett a következmény? Az, hogy Orosz-Lengyelország ma Közép-Európának egyik leggazdagabb, legnépesebb és nemzetiségileg legegységesebb tartományja. Az, hogy a lengyel társadalom terjeszkedik, Orosz-Lengyelországból bohatol Posenbe s ott visszafoglalja a lengyeliség számára elnémetesedett kerületeket. Pár héttel ez előtt Bismark, a napokban pedig egyik porosz miniszter vallotta be, hogy a németiség, magára hagyva, nem képes ellenállni a lengyel áradatnak. Posen visszalengyelítése elkerülhetetlen, ha a kormány a legerélyesebb (örtsd: legerőszakosabb) rendszabályokhoz nem nyul. És e legerélyesebb rendszabályok közt az is helyet foglal, hogy az Orosz-Lengyelországból Posenbe költöző lengyeleket a porosz kormány visszatoloncoltatja. Erőhatalommal emel ekképgátat a lengyel társadalom terjeszkedése előtt. Ily határozat soha sem fogamzott meg a legnagyobb zavarok a gyáiban sem; Posenben meg kell azt valóítani, mert különben a lengyel nemzetnek Poroszország által letépett tagja új életre keire.

Ily nagy erőt tud kifejteni egy erős, öntudatos társadalom még akkor is, ha az államban nem támasza van, hanem az halálos ellensége.

Szerencsére, a magyar társadalomnak nincs ily sajnos helyzete; tehát feladatának megoldása is könnyebb. Az állam is ugyanazon czéla törekszik, mint a társadalom, csak hogy más eszközökkel.

Az állam nem állhat magyar iskolákat Szlavóniában, mert a tanügy horvát országos ügy. A társadalomnak azonban joga van ehhez. Magyar iskola, magyar hitoktatás; ezek azon főeszközök, melyek segítségével a szlavonai magyarság megtartható a magyar ügynek. A dunántuli közművelődési egyesület tehát kell, hogy felvegye feladatainak, bár távolabbi feladatainak sorába az is, hogy a hol nagyobb magyar tömbök lakkak Szlavóniában, de maguk nem képesek iskolát építeni és fenntartani, támogatni fogja e községeket.

Nem akarunk új összejutóközést Horvátországgal. Még a viszonyosságot sem követeljük tőle. Magyarországon és ép itt a Dunántul, különösen pedig a Muraközben számos horvát iskola van. Mi nem követeljük, hogy a horvátok is állítsanak magyar iskolákat a szlavonai magyarok részére. Csak azt akarjuk, hogy a szlavonai magyarok a magyar társadalom által támogatva, gyermekeiket a magyar nyelvben oktathassák.

A német társadalom még a külföldön is támogatja a német életet. Ezt teszi túlzással és tapintatlanul a Schulverein által. A francia, az orosz, sőt a román társadalom is hasonlóan cselekszik. De mindegyik jogtalanul avatkozik a külföldi viszonyokba.

Mi nem követjük e példát. Mi csak azt. István birodalmában igyekszünk megvédeni faji és nyelvi érdekeinket. Ehhez nemcsak jogunk van, hanem ezt tenni kötelességünk.

Szlovénia nem külföld, hanem a magyar birodalom alkatrésze. Itt tehát minden provokálás és féltreírás nélkül megvédhetjük magyar testvéreinket az elszávosodástól.

És bármily chauvinisták vannak Dráván, a horvát kormány és a horvát hatóságok nem oszthatják e chauvinizmust annyira, hogy a társadalmi actiója előtt különben is jogtalan gátokat emeljenek.

Sőt ellenkezőleg, Szász Károly, a kitünő ref. püspök csak a mult hetekben utazott Szlovéniában s bejárva a ref. magyar községeket, hol magyar iskolák vannak, a legnagyobb előzettséggel találkozott a horvát hatóságok részéről. Elismeréssel nyilatkozott előttem e hatóságok, de különösen a szlovéniai nép békülékeny, sőt az utóbbiak barátságos hangulatáról. A mikor pedig nem a magyar kormány, hanem a magyar társadalom fogja támogatni a szlovéniai magyarságot, nem lehet tartani e jó hangulat megzavarásától. A drávanúti chauvinizmus túlzásai pedig nem félelmek.

Ezzel különben is tisztában kell lennünk.

Nem emelk vádat a horvát nép ellen, mely, mint a népek egyáltalán, többségében józan. De nem ignorálhatjuk, hogy vannak, pedig sokan, túlzók a Drávan, a kiknek szeme előtt egy horvát hegemonia alatt létre hozni akart délszláv birodalom lebeg.

S ez ábránd megvalósításáért nemcsak az izgatás durva embere: durva eszközökkel, hanem a művelt és előkelő fanatikussal is küzdenek a kultúra fegyvereivel. A dél-szláv kultúra zászlaját bontották ki, mikor megalapították a dél-szláv akadémiát. Nem annyira a nyers izgatók a veszedelmek, mint inkább ezek, a kik tudják, hogy a leghatalmasabb emeltyű a kultúra képezi. A kik remélik, hogy a horvát kultúrából dél-szláv kultúrát fejthetnek ki s így kifejezhetik Horvátországból a dél-szláv államot.

Miként lehet e törekvés ellen legsikeresebben küzdeni?

A kultúra segítségével. A dél-szláv kultur törekvéseknek ránk nevezve káros hatását csak úgy paralizálhatjuk, ha a magyar kultúrát fejlesztjük és kiterjesztjük. Ha a dunántúli megyék teljesen megmagyarosodnak. Ha a dunántúli városok kifejlődnek, nagy kulturái, iparos és kereskedelmi központok lesznek. Ha Pécs, Kanizsa, Szombathely, Kaposvár, de különösen Pécs, Kanizsa és Kaposvár nagy magyar városokká alakulnak. Ha tehát a Dunántúli a szlovéniai kivándorlás erőteljes háttérévé lesz.

Pécsre és Kanizsára ugyanazon szerep vár most, mint bajdon a dunántúli várakra. A magyarság erőidevé kell lenniök. E két megerősített pontból kell a magyar fajnak társadalmilag tovább terjeszkednie.

Pécsnek nemcsak a magyarosítás, hanem a cultura terén is nagy, fényes hivatása van. A régi Pannónia volt már a rómaiak idejében a duna-dráva-száva-vidéki kultúra központja. Ez így van jelenleg is. A Dunától az Adriáig ma is a dunántúli megyék és városok foglalják el a legmagasabb fokot a kultúra lépcsőzetén. De az elsőség Pécsnek van a legnagyobb, hanem egyszerűs mind kulturailag legfejlettebb dunántúli város. A magyar kultúrának tehát Pécsen át kell fényét árasztani a déli vidékekre: majdan a Balkán-félsziget felé Pécsnek kell lennie a magyar műveltség világító tornyává a délkeleti félbarbárság irányában.

A nagy értelmi központok ép oly vonzóerőt gyakorolnak, mint a fizikai világban a nagy testek. A fény is vonzza egymást, mint

az athom. Pécs, mint nagy értelmi, művelődési központ, szintén elleuelhatatlan vonzerőt fog gyakorolni. A magyar kultúra ez érintkezési ponton fogja megmutatni nagy fölényét a dél-szláv kultúra felett. A szlovéniai magyaroknak e kulturában lesz legfőbb támaszuk. Pécs, mint teljesen kifejlett értelmi és gazdasági emporium a leghatalmasabb tényező lesz arra, hogy Magyarország társadalmilag visszaszerezze, a mit politikailag elvesztett s hogy a magyar társadalom feltartóztatatlantul terjeszkedhessék az Adria felé.

Ily nagy nemzeti és kulturai hivatása van Pécsnek!

De e hivatását csak úgy oldhatja meg, ha támogatja első sorban Baranyamegyét, sőt az egész Dunántúli. Valamennyi dunántúli városnak és valamennyi megyének Pécs által vezetve kell megtennie kötelességét. De még ez sem elég. Valamennyi társadalmi osztálynak egyesülnie kell a Dunántúli a nemzeti célra. A városi polgárságnak, a fő- és köznemességnek, fő- és alsó klerusnak vállaltva kell közreműködniök. Van a Dunántúlnak gazdag, hazafias arisztokrácia, gentryje, szintén gazdag és hazafias klerusa. Ezek nélkül a nemzeti cél nem valósítható meg. Áldozatkészségük nélkül mit sem lehet végezni. En nem kétkedem, hogy azon lelkesítő példa hatása alatt, melyet Erdély, sőt egész Magyarország a Királyhágón-tuli részek érdekében ad, a dunántúli társadalom minden osztály és felekezetkülönbség nélkül szintén meg fogja tenni kötelességét.

De vannak még, a kik nélkül szintén mi sikereset sem lehet végezni. Beszélni, tervezni lehet: de a megvalósításnál okvetlenül szükség van az ő gyengéd kezükre. Az övékre, a kiké a legelső hely minden művelt társadalomban és a kiknek döntő szerepük van még a nem művelt társadalmakban is.

Értem a nőket.

Emlitem: mit mulasztottak eddig. Most arra térek át: mit tehetnek a nők.

A nők nélkül még politikai mozgalom sem sikerülhet; annál kevésbé társadalmi mozgalom. Hogy mily fontosak a nők, ép a forradalmak története mutatja. Soha forradalom — akár sikeres, akár nem — még nem ment végbe annélkül, hogy nők is ne vettek volna részt benne.

Pedig a forradalmak sikere a titoktartástól függ s a férfiak mégis megkoczkáztatták a nők beavatását, oly nagy fontosságot tulajdonítottak szerepüknek. Igaz, hogy a lengyel forradalmak többnyire azért buztak meg, mert — nők is beléven avatva — az összekülvéseket harmadnapon már a társalgó termekben nyíltan megbeszélték, nyílt titkot képeztek.

A nők mind képesek minden hősiességre, a mire a férfiak; képesek a legmagasabb büfelföldözásra, a legangyalibb türelemre és martíroságra, de — ritka kivételre és én kész vagyok kijelenteni, hogy az itt jelen levő nők mind a kivételek közé tartoznak — nem képesek a titoktartásra.

Mi most nem akarunk összeesküdni. — Nyíltan, az egész világ előtt bevalljuk, hogy ezélünk a társadalom által terjeszteti a magyar közművelődést Baranyamegyében, Dunántúli és Szlovéniában.

A nőktől tehát nem követelünk lehetetlent, t. i. titoktartást. Azt sem követeljük tőlük, a mi a lengyel nőkre nézve már nem volt lehetetlen, t. i. minden fényűzésről való lemondást. Csak arra van szükségünk, hogy a nők átérzessék a dunántúli társadalom hivatásának nemes magyszeriségét, hazafiságát. Pécs, Baranya, Somogy, Zala, Veszprém, Vas, Fehér, Soprony hölgyeitől csak azt kérjük, hogy álljanak a társadalmi actió élére. Ragadják kezükbe a zászlót. S ha ők vezetik a dunántúli társadalom actióját, ezt a legfényesebb siker fogja koronázni.

Közszómon tulhosszasan igénybe vett figyelmöket.

Hírek.

A német császár testvérét, Frigyes Károly herceget glinikei vadászakétyában 14-én születés érte, minek következtében féldoldali bénultság állt be. A herceg épen 20 év óta a helyben állomásozó 7-ik huszárezred tulajdonosa.

Kitüntetés. P o k o r n y Herman huszárezredet, a helyben állomásozó 7-ik huszárezred parancsnokát Ó Felsőge szárnysegédévé nevezte ki.

Szerb kongresszusi kormánybiztos. A görög-keleti szerb egyháznak szeptember havában Karloviczra egybehívott kongresszusán mint kormánybiztos szent-katolnai C s e h Ede fog szerepelni. Így írják ezt a fővárosi lapok s mi csak azt jegyezzük meg, hogy emlékezésünk szerint C s e h Ede legutóbb Karloviczon nem mint kormánybiztos, hanem mint királyi biztos volt jelen s ez alkalommal, melytől a hazánkbeli szerbek politikai magatartásának megváltoztatása s a magyar elemhez simulása számítható, terhes feladatát közmegelegedésre oldotta meg. — Az „Újvidék,” mely lap a Szerbszki Nádod értesülése szerint beszél, azt mondja, hogy kir. biztosul Parc-etch Felix bácsmegeyi főispán fog kineveztetni.

Egy derék hadfi távozása. S t r a c h w i t z Möriz gróf huszárfőhadnagy — saját kérelmére minden díjazás nélkül — 1 évre szabadságot állományba helyeztette magát s hétfőn végleg elhagyta városunkat, hogy stájerországi nagyterjedelmű birtokaira utazék. Előző nap este a „Hajó”-ban huszáres bucsustélyi volt, melyen a 7-ik huszárezred összes tisztikara részt vett. Mint értesülünk, Strachwitz gróf, kik nemcsak derék katona és bajtárs, hanem városi társadalom egyik legismertebb és legkedveltebb alakja volt, végleg megváltik a katonai pályától.

Gyászhir. Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel jelentik Kerék Józsefú szül. Kurka Eleonorának f. évi junius 9-én életének 33-ik, boldog házasságának 14-ik évében hosszas és súlyos szenvedés után Budapesten történt gyászos elhunytát. Az üdvözlőnek holt tetemei f. hó 11-én délután 5 órakor fognak a családi háztól a Szent-Rokushoz címzett sírkertben lévő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. hó 12-én reggeli 10 órakor fog a Rökus-kápolnában az Úrnak bemutatni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Baján, 1885. junius 10. Kerék József, mint férje. Özv. Kurka szül. Hovváth Jozefa, mint anya. Kerék-Váci Terézia, mint napa. Kerék Honka, Kerék Terézia, Kerék János, Kerék József, mint gyermekei. Lobmayer-Kerék Anna, Milassevics-Kerék Emma, Axmann-Kerék Terézia, Szohner-Kerék Borbála, Özv. Kerék-Zdrahal Berta, mint sógorok. Kurka Károly, nagybátyja. Orsay-Kurka Franciska, Szöllösy-Kurka Terézia, mint nagynénjei. Id. Hirhager Károly, sógora. Hirhager Károly, Imre, Lucza, nővére gyermekei.

Évzáró vizsgálatok. A helybeli állami reáliskolában az év végén tartatni szokott vizsgálatok f. hó 20-án kezdődnek és tartanak a hó 27-ig bezárólag, még pedig minden nap reggeli 8 órától 11-ig. Az ünnepélyes Te-Deum 23-án reggeli 7 órakor az Irgalmasok templomban fog megtartatni. — Az áll. reáliskolában elhelyezett első foku ipariskola évzáró vizsgálatá pedig 21-én vasárnap délután 2—4-ig fog megejtetni.

Halálozás. Özevgy Appel Henrikné szül. Sinkovits Marianna meghalt Sásdon 12-én, 79-ik évében. — Löhr Vilmosné szül. Hábi Mária meghalt 15-én esti 1/2 8 órakor, 38-ik évében. Temetése ma, szerdán d. u. 6 órakor történik. Nyugodjanak békében!

Mohács-szegárdi vasút. A közmunka és közlekedésügyi miniszter Kornis Gaspár grófnak és Miaciojevsky Lipót lovagnak, valamint érdektársainak egy Mohácsról Dunaszekesön át Bátaszékig és innen Szegárdig vezetendő helyi érdekű vasút-vonalra egy évre előmunkálati engedélyt adott.

Jegyzőválasztás és eljegyzés. Kál-mándy József pellérdi szép készültségű segédjegyző, ki a pécsi joglyceumnak két évig hallgatója volt, f. hó 9-én egyhangulag pellérdi körjegyzővé választották. A czélját ért fiatal ember még a választás napján eljegyezte Blumberger Mariska pellérdi postamesternőt.

A pécsi jótékony nőegylet a Vizekely Imréné halálával megüresedett pénztárosi állásra Vierl Emilia asszonyt választotta meg.

A városi kórházra vonatkozólag czélba vett nagyszabású átalakítási és építkezési terveteket kormányhatóságilag jóváhagyattak.

Beremendi jegyzővé f. hó 11-én Grosch Vilmos ellenében Biczó Zsigmond választották meg.

A második virágkiállítás csütörtökön nyitották meg Matkovic's államtitkár, Zichy Jenő gróf és Schnierer osztálytanácsos által minden hivatalos czeremonia nélkül. A kiállítási csarnok a legelragadóbb látványt nyújtotta. A kiállítás fénypontját Matka Vilmos rakos-csabai plébános rózsagyűjteménye képezi. Mindjárt utána következnek Komáromi Tivadar hirdi plébános sajátkezűleg nemesített rózsagyűjteménye. E hírreves és szenvedélyes rózsatenyésztő 200 különböző fajt állított ki. — Megyénkbeli kiállítottak még (20 gyönyörű fajt) Bánffy Simon pécsi kir. körjegyző és királyi tanácsos, Hlatky Ede (Pécs), Mészöly Gyula (Bozsok); továbbá Leopold Sándor Szegszárdról, salamofay Rátky Sándorné született Hochreiter Adviga Porrogról (Somogy megyéből), Szabadka sz. kir. város, Varga Károly, Polyákvits Alajos és Németh Mátyás Szabadkáról, Radics György Zomborból és Hartmann Ferenc Bajáról. A virágkiállításnak gyümölcs és zöldségkertészeti osztálya is volt. A virág és növénykertészeti osztályban a fentebb elősorról kiállított közül nagy bronzérmert nyert Komáromi Tivadar, a gyümölcs és zöldségkertészeti osztályban pedig Leopold Sándor.

Baja város törvényhatósága f. hó 11-én tartott közgyűlésén dr. Ivánovics Pál indítványára 100 frttal az erdőlyrészi közművelődési egyesületbe mint alapító tag belépett. Ugyanezen egyesület nemes czélfajra Veszprém vármegye, Mezőtur városra és Eszterházy Mór gróf veszprémi főispán 500—500 lrtot adakoztat.

Fegyencszállítás. Borsos József a rablásért és gyilkosságért szintén életfogytiglan fegyházra ítélt Lengyel Ferenczel a kir. ügyészségi fogházából Illavára szállították. Ugyanezen alkalommal 5 férfi fegyencz Munkácsra, 1 nő pedig Mária-Nosztrába szállítottattak.

A pécs-barcsi vasút 1884 évi üzleti bevételé 623,196 frt, kiadása pedig 358,458 frt volt. A bevételi főleg a kőszénbiztosítás betudásából 268 997 frt. A felügyelői bizottságba Holl Albert, Robitsch Sándor és Oberschell Viktor választottak meg.

Arányi Dezső szintársulatával Ujvidékről, hol a közönség megfoghatatlan közönyét semmi áron sem sikerült legyőznie, Palánkára ment, hol kedvezőbb anyagi siker van számára biztosítva. A „Zombor és Vidéke” nyomán megemlítjük, hogy a mult hét folyamán Arányi társulatának egy tehetséges ifjú nőtagja agyonlőtte magát.

A siklósi községi polgári iskolában az 1884/5 tanévet befejező nyilvános vizsgálatok mind a négy osztályban f. 1885. évi június hó 23. és 24. napján fognak megtartatni, melyekre az érdeklődő szülők és tanügybarátok tisztelettel meghívattak.

Kereskedők figyelmébe. A világpósta-kongresszus nagyfontosságú határozatokat hozott, melyek különösen a kereskedelmet közelről érdeklik. Így jövőre a nyomtatványokon, melyeken eddig kéziratnak nem volt szabad lennie, sajtóhiba igazítások és az árak szabad kézzel írva lehetnek. Áru-minta küldeményeknél azok árai és árúkiértéklet mennyisége feljegyezhető. Pénzküldeményeknél

az értékbevallás maximuma 5000 frankról 10000 frankra emeltetett. Póstaüdványoknál a közleményekre szánt szelvény még az érték kifizetése előtt bocsátható a czimzett rendelkezésére. A postacsomagoknál a súlymennyiség 3-ról 5 kilogrammra emeltetett és ezeknél az értéknylávitás és az utánvételezés szintén megengedett. Az érték-küldemények terjedelmére való korlátozás megszűnik. A postai megbízások tekintetében az ügykör tágított és a behajtott összegek maximuma 1000 frankra emeltetett. E megállapodások az illető államhatalmak jóváhagyását feltételezőleg 1886. április hó 1-én fognak életbelépni.

A filokszeri és Tolnamegye. Azon aggasztó körülmény, hogy a filoxera egyre közelebb-közelebb nyomul Tolnamegye határaihoz, nagy riadalomnak és izgatott tevékenységnek lón okozója, jóllehet — elég megfoghatóan módon — számos szegszárdi szőlősgazda, kik pedig a filokszeri beköszöntésével legtöbbször veszítenének, azon balga meggyőződésben vannak, hogy Szegszárdon az ottani talaj és szőlőmívelés miatt a filokszeri sohasem fog elterjedni. Szegszárdon már filokszeri-bizottság is alakult, mely m. hó 22-én tartotta első ülését, mely alkalommal mindenekelőtt határozatba ment, hogy a bizottság indítványozni fogja a képviselőtestületnél egy oly felirat küldését a m. kormányhoz, melyben a szegszárdi polgári iskolának egy borászati tanszékkel leendő kibővítése kérelmezetik. Ezután beható megbeszélés tárgyát képezték azon rendszabályok, melyek haladéktalanul foganatosítandók lennének, hogy a filokszeri vészszel szemben, mely Szegszárd és borvidékét mind szűkebb körre szorított gyűrűben fenyegeti, a hatóság állást foglaljon és a behurcolást minden lehető módon megakadályozza. Elhatározott ennek folytatni, hogy a hegybíró a kiosztott legelőföldrebe ültetett új szőlőket szigorú vizsgálat alá vegye és azon szőlőtulajdonosokat, kik a fentálló tilalom dacára idegen helyről hoztak vesszőket, példás megbüntetés végett haladéktalanul bejelentse; indítványozatni fog továbbá, hogy a miniszterium ellentálló képesekkel bíró szőlőfajmagok küldése, a megyei hatóság pedig az iránt kerestessék meg, miszerint a gyümölcsszállító kosarak fertőtlenítését, mely csak a szegszárdi gözhajó állománál foganatosították, az egész megye területén, már hozott határozathoz képest, életbe léptesse. Tervevetett az összes szőlőterületek felosztása és kiküldött biztosok általi foltonos ellenőrzése; továbbá a polgári osztályban lábra kapott azon tervhit leküzdése végett, miszerint a philoxera a szegszárdi területet, tekintve a talaj és munkálás természetét, meg nem lehet, gyűjtés rendezése határozottat foganatosítani oly czélból, hogy egyes hangadó egyéniségeknek a filokszeri vészszel lepett területekre utazása, azok meggyőzése czéljából eszközöltessék.

Dunába fült. Hagera János selmecbányai illetékességű 21 éves péksegéd 9-én, Mohácsra a „Csinilingi” csárda közelében fürdés közben a Dunába fült. Holtteste 11-én fogatott ki. E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy Sey Lajos, a mohácsi járás szolgabírája a szabad Dunában való fürdést Mohács város területén betiltotta.

Vegyes hírek. Lengyel lapok híre szerint III. Sándor orosz császár még e nyár folyamán Orosz-Lengyelországból, hol hadgyakorlatok fognak tartatni, osztrák területre fog ájtönni, hogy uralkodónkat, Ferencz Józsefet meglátogassa. Orosz hírek szerint pedig Rudolf trónörökös nejevel nemokára Pétervárra megy s onnan Moszkvára, Kieven át a Kaukázusba utazik. — Mexikóban, Lagosz város mellett, a mult hét szombatján óriási víztőlésér képződött, mely a szomszédos Puebló, Cuanta és Guarajato városokban az utcákra betörve, rémítő pusztítást okozott. Több mint 200 ember a vízbe fült. A sérültek száma meghaladja a 400-at. — A z osztrák magyar bank főtanácsa az osztalék-részletet az 1885-ik év I. felére 18

frtban állapította meg. — A római zsiar-városrészt, a ghetót, mely már Julius Caesar korában megvolt s melyben állítólag Péter és Pál apostolok is laktak, szépségét szempontból lebontják. A bontási műveletek már megkezdettek. A városrészen levő egyes kiválóbb épületek, mint Marcellus színháza, Balbo császár kriptája s a flaviusi császárök és Philippusz császár portikusai épségben hagyatnak és állanköltségen tovább is fenn fognak tartatni. — Beatrix angol hercegnőnek Battenberg Henrik herczeggel leendő menyegzőjére Kent grófság helyei 4 mázsa suly óriási tortát fognak ajándékozni. — A z országos tüzoltóügy szervezésére és emelésére a belügyminiszteriumban küla tüzoltói ügyosztály fog felállítatni. A biztosítótársaságok törvényhozási uton kötelezetni fognak, hogy tisztágyvendelmük 2%/-át éventként a tüzoltói ügy rendelkezésére bocsássák. Az önkéntes tüzoltóság ségélyeztetni fog s az ország különböző vidékein állami tüzoltóság fog szerveztetni. — Londonban az indiai muzeum leégott. — Szeged adóhátraléka összesen 774.114 frtra rug. — Cincinnati-ban (Amerika) egy a Tenesse folyó alatt épített alagut azon pillanatban omlott be, midőn a déli pályája egy vonata ment rajta végig. Az összes vonatszeményzet meghalt. Az utasok közül 16 meghalt, 30 sulyosan megsebesült. Zacatecosban pedig, hol a legnagyobb ezüstbányák vannak, a dynamit hanyag kezelése következtében nagy robbanás történt; 10 munkás meghalt, 12 sulyosan megsérült. Egy idő óta Amerikában minden nap történik valami szerencsétlenség. — A német vasut-egyesület ez évi közgyűlését Budapesten fogja tartani. — Zalaváry Gyula szállógyőröki (somogygyevei) körjegyző meghalt 48 ik évében. — Piukovics Ödönne, született astenbergi Ast Mária, budapesti kir. itélőtáblai pótbíró neje meghalt Zomborban, 34-ik évében. — A mostar-metkovicsi vasut szombaton nagy ünnepélyességek között, a szemle-utat négy Kállay Béni közös külügyminiszter jelenlétében megnyitattak.

A pécsi sertéshizlaltársaság heti tudósítása.

Felhajítás: 114 darab kővér, 129 félkővér, 218 db sovány disznó, 543 db südő. Árak: kővér disznó, minőség szerint 40—42 ár klg.-kint. Félkővér 39—40 krajczár páronként — klg. páronkint 45 klg. ételsúly leszámításával. Sovány disznó — kr. Südők: 34—35 kr. klg.-kint élőszulban. Kukoricza ár 6 frt 55 kr. mm.

Gabonn-árjegyzék

Pécs sz. kir. városában 1885. évi június hó 13-án tartott hetivásárról.

		100 kiló ára.
Buza:) jó	8.50
) középszerű	8.30
) legalábbvaló	8.—
Kétszeres:) jó	7.—
) középszerű	6.80
) legalábbvaló	—
Rozs:) jó	7.20
) középszerű	7.—
) legalábbvaló	—
Arpa:) jó	—
) középszerű	—
) legalábbvaló	—
Zab:) jó	7.50
) középszerű	7.40
) legalábbvaló	—
Kukoricza:) jó	6.50
) középszerű	6.40
) legalábbvaló	—
Széna		3.50
Szalma		1.25
Hajdina		—

Árverési hirdmény.

Stern Pinkász bonyhádi lakos végrehajtónak Kaltenbach János ófalusi lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 188 ft tőke követelés és ennek 1877. évi Junius hó 1-ső napjától járó 12% kamatai, 17 frt 65 kr perbeli, 41 frt 66 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 10 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t. cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a pécsi kir. törvényszék területén levő Ófalú községben levő az ófalui 177. sz. tjkvbn felvett 203a) hszsz. fekvőségnék előbb Kaltenbach János, most neje Schaffer Erzsébetet illető $\frac{1}{4}$ részére 214 frt az ófalui 220. sz. tjkvbn felvett 37a) hszsz. fekvőségnék Kaltenbach Jánost illetve most már neje Schaffer Erzsébetet illető felére 136 frt, végül az ófalui 259. sz. tjkvbn felvett 262d. hszz. fekvőségre 245 frtban ezennel megállapított kiküldési árban elrendelték.

Az árverés megtartására határidőül 1885. évi Junius hó 30. napjának dél-lótti 10 órája Ófaluban a község házhöz tuzetik ki.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becserának 10% -át vagyis 21 frt 40 kr, 13 frt 60 kr, 24 frt 50 kr készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal sz. mitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az előt az árverés napjától számítandó 1 hónap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 2 hónap alatt, az utolsó $\frac{1}{2}$ részt ugyanazon naptól számítandó 4 hónap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt az 1881. évi december hó 6-án 39.415/I. M. szám alatt kelt rendeletben előírt módon a pécsi kir. adóhivatalnál mint bírói leteti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az ezen árverési hirdmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságánál a tkvi irattárban és Ófalú község előjáróságánál tekinthetők meg.

Az elrendelt árverés a fentirt tjkvbn feljegyeztetni, ezen árverési hirdmény egy példánya a bíróság hirdetményi tábláján kifüggesztetni, továbbá kifüggesztés végett, az árverési feltételek pedig megtekinthetők végett egy példányban Ófalú község előjáróságának, nem különben ezen árverési hirdmény egy-egy példánya Apathi, Zsibrik, Cziko, Hidas, Nádasd, Rácz-Meeske és Vasod szomszédos községekben a helybeli szokás szerint azonnali közöres végett a nevezett községek előjáróságaihoz megküldetni és tekintve hogy a kiküldési ár 300 frtot meghalad, ezen árverési hirdménynek törvényszerű kivonata valamely pécsi hírlapban egyszeri közzététel végett végrehajtató ügyvédjének kiadatni rendeltetik, a ki utasítatik, hogy a közzétett igazoló lappeldányt az árverés foganatosítására kiküldöttnek adja át.

Ezen árverési hirdmény az egyidejűleg megállapított árverési feltételekkel együtt az 1881. évi LX. tcz. 153. §. a. intézkedéséhez képest a keresetre hozott első végzésre előirt szabályok szerint Bonyhádi Géza felp. ügyvédnek az árverési hirdményi kivonattal, Kaltenbach János és neje Schaffer Erzsébetnek Ófaluban, Grosz Mihály bonyhádi lakosnak, Pécsi takarékpénztár, Bonyhádi takarékpénztár, Dr. Elbogen Fülöp bonyhádi, Baranyanegy gyampénztárának, Horváth Mari pécsvárad, Hahn János és Klein János ófalui, Klein János, Szorg János, Leidak Márton ófalui, és a pécsi kir. adófelügyelőség Ófalú előjáróságának megküldeni rendeltetik.

A pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóságnak 1885. évi február hó 27-én tartott üléséből. Kiadta JESZENSZKY kir. trvszéki jegyző.

Árverési hirdmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pécsi kir. járásbíróóság 8039/1884 számú végzése által Modern és Breitner végrehajtatók javára Hanuy János pécsi lakos ellen 169 frt 54 kr. tőke, ennek 1884. évi augusztus hó 10. napjától számítandó 6% kamatai, $\frac{1}{2}$ % váltódíj és eddig összesen 33 frt 90 kr. perköltésig követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 329 frtba becsült kabátok s nadrágokból álló ingóság nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek a 168/885. számú kiküldött végzés folytán a helyszínén vagyis Pécssett alperes boltjában (Király-utca 1. sz. alatt) leendő eszközölsére 1885. évi Junius hó 22-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kituzetik s ahoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becserán alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. év LX. t. cz. 103. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Pécssett, 1885. Junius hó 10-én.

Kremmer Ferencz,
kir. jbrósági végrehajtó.

Árverési hirdmény.

Mantner Fülöp bonyhádi lakos végrehajtónak Beckmann János és neje sz. Stegmayer Anna hidasdi lakosok végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 258 frt. 76 kr. tőke követelés és ennek 4 frtként 1878. évi januar hó 1-ső napjától járó 24% kamatai, 295 frt. tőke után 1876. évi ápril 1-től járó 24% kamatai, 13 frt 28 és 6 frt 50 kr. perbeli és végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 13 frt. 20 kr. a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t. cz. 144 §. alapján és a 146. §. értelmében a pécsi kir. törvényszék (a pécsvárad kir. járásbíróóság) területén lévő a nádasi 519. szjkbk fekvő A 4. a. 4158. hszsz. a. fekvőségre, mint szőlős és prészháló álló ingatlaira: 606 frtba ezennel megállapított kiküldési árban, elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1885. évi Junius hó 22-ik napjának délután 2 órája a Nádasdi község házába tuzetik ki.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becserának 10% -át vagyis 60 frt. 60 kr. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában foglalt árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügymin. rend. 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért két egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 60 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 120 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6%-os kamattal együtt az 1881. évi december hó 6-án 39.415/I.M. sz. a. kelt rendeletben előírt módon a pécsi kir. adóhivatalnál mint bírói leteti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az ezen árverési hirdmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekényvi hatóságánál (Apáczta-utca 2. sz.) és Nádasd község előjáróságánál tekinthetők meg.

Az elrendelt árverés a fentirt telekényben feljegyeztetni, ezen ár. hirdmény egy példánya a bíróság hirdetményi táblájára kifüggesztetni, továbbá kifüggesztés végett, az ár. feltételek pedig megtekinthetők végett egy-egy példányban Nádasd község előjáróságának nemkülönben ezen ár. hirdmény egy-egy példánya Óbánya Ófalú, Varkony, Hidas, Zsibrik és Bonyhád szomszédos községekben a helybeli szokás szerint azonnali közöres végett a nevezett községek előjáróságaihoz megküldetni és tekintve hogy a kiküldési ár 300 frtot meghalad, ezen árverési hirdménynek törvényszerű kivonata egy helyi hírlapban egyszeri közzététel végett végrehajtató ügyvédjének kiadatni rendeltetik, a ki utasítatik, hogy a közzétett igazoló lappeldányt az árverés foganatosítására kiküldöttnek adja át.

Ezen ár. hirdmény az egyidejűleg megállapított ár. feltételekkel együtt az 1881. évi LX. t. cz. 153. §. a. intézkedéséhez képest a keresetre hozott első végzésre előirt szabályok szerint: Bonyhádi Géza felp. ügyvédnek az ár. hirdményi kivonattal, Beckmann János és neje sz. Stegmayer Anna, Mantner Fülöp Bonyhád, pécsi kir. adófelügyelőnek, kir. jogügyei igazgatóságának kézbesíttetni, továbbá Nádasd közs. előjáróságának, mint a hol az elárverezendő ingatlan fekszik a fenti felsorolt szomszédos községek előjáróságaihoz megküldetni rendeltetik.

A pécsi kir. törvényszék mint telekényvi hatóságnak 1885. évi ápril hó 2-ikán tartott üléséből. Kiadta Strelloszky, kir. trvszéki jegyző.

**Mária-Celli
Gyomor-Cseppek,**

jeles hatásu gyógyszer a gyomor minden bantalmal ellen és felülmulthatlan az étvágy hiány, gyomor gyengeség, rosszszagu lehellet, szelek, savanyu felbőfőges, kólíka, gyomorhurut, gyomorégés, huygöképződés, fűlsagos nyalkaképződés, sárgaság, undor és hanyas, főfajas (ha az a gyomorból ered), gyomorgörcs, szék-szorulat, a gyomornak túlterheltsége étel és ital által: giliszta, lép- és májbetegség, aranyercs bantalmak ellen.

Egy üvegcsé ára használati utasítással együtt 35 kr.
Központi széküldési raktár nagyban s kicsinyben

BRADY KÁROLY.

„az őrangyalhoz” ezimzett gyógyszerárban Kremzierben, Morvaországban.

Kapható Pécssett: Kovács M., Sipőcz István, Balázs urak és az Irgalmasok gyógszerárban Sasdon; Keller N. úrnál. Pécsvár adon: Dvorszky Béla gyógszerárban. Szászvár: Baltha László gyógszer. 26—1. 1051

BUDAPEST, KOTZÓ PÁL üllői-út 8. sz.

Tessék megtekinteni gépraktáromat!!

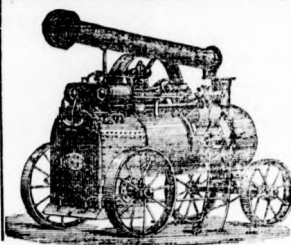
nem csalo külsejü fényezett „kiállítási gépek,” hanem eladásra szánt gépek vannak felállítva.

!! Különös figyelemre méltók !!

R. GARRETT & SON
COMPOUND
gőzmozgonyait
40% tüzelőanyag
takarítással.

R. GARRETT & SON

kitünő gőzmozgonyai,
könnyen hozzáférhető, kiváló
szilárd tartányok nélkül haj-
lítot fedelü tüzzsekrénynyel.

Leszállított árak.

Tessék megtekinteni gépraktáromat!!

hol a gyakorlatban legjobbnak elismert gépek kiválaszt-
hatók, megvehetőek és azonnal átvehetőek.

!! Különös figyelemre méltók !!

R. GARRETT & SON
világhírű cséplői,
szab. 4-szer fordítható aczéll
dobsinikkel. Többet és job-
ban dolgozni egy gyártmány
sem képes.

J. GÁNYCSEPLOI
tisztító szerkezet és a nélküli
kapcsolatban Kotzó-fele
szabad
harangjargányokkal
stb. stb.

Kedvező fizetési feltételek

404

9893. sz.

1885.

vegr. 1884.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a siklósi kir. járásbíróóság 1529. sz. végzése által Pakuzi Gyula siklósi lakos végrehajtató javára Petrásch József mint a siklósi Cassinó és olvasókör elnöke ellen 200 frt tőke, ennek 1884. június 1-től számítandó 6% kamatai és eddig összesen 34 frt 03 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság le s felülfoglalt s 622 frt 30 krra becsült butorok, egy teke asztal 5 dákóval és 15 golyóval, különféle könyvek és követelésekből álló ingóság nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek a 2304/1885. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Siklóson a Casino és Olvasókör termében leendő eszközzésére

1885. év június hó 22-ik

napjának d. u. 2 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz.

108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Siklóson, 1885-ik évi június 8-án.

Schreyer János,

kir. bír. végrehajtó.

1122

Arverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtónak Popovits Zsifko végrehajtást szenvedő elleni 85 frt 38 kr. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék (a dárdaí kir. járásbíróóság) területén levő Bolmány község határában fekvő a bolmányi 20. sz. tjből a bolmányi 366. sz. tjkönyvbé átvitt I 13. sz. ház, 33. sz. kert s 1181. hsz. szántóföldre 446 frt kikiáltási ár mellett a bírói árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. szeptember hó 2-ik napján d. e. 10 órakor Bolmányban a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 44 forint 60 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. szám. a kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltattani.

A pécsi kir. törvényszéknek, mint telekvi hatóságnak 1885. május 22-én tartott üléséből.

Kiadta:

Visy Pál,

kir. törvényszéki jegyző

1127.

P A C H E R E

Pécssett, Széchényi-tér 17-ik számú bazár alatt.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő izlés szerint **ujomman felszerelt**

nagy választéku gyári raktárát

bel- és külföldi üveg, porcellán és majolika tárgyakból u m.

minden nagyságu és kivittli magyar, franczia, angol és cseh gyártmányu VIRÁGTARTÓK, VIRÁGCSEREPEK, VIRÁGKOSARAK, VIRÁGCSERÉP-ÁLLVÁNYOK, csinált virágcsokrok különleges diszes levelekből összeállított és macart csokrok, szobadisztítéshez alkalmas szobrok, fali disztáalak, ebédld disztítésére alkalmas dombor olajnyomott képek diszes gyufa és hamu tartók, aranyhaltartók, névjegy- és gyümölestartó állványok, diszes kancsóok és poharak, kis porcellán figurák képviselve az állat és gyermekvilág nemkülönbén minden néven nevezendő **gyermekjátékokból, legjutányosabb gyári árakban.**

Porcellán étkező készletek	6. sz.	9 frttól,
„ Theás	„	3 „ 50
„ Kávés	„	3 „ 50
„ Fek.kávé	„	4 „ —
„ Mosdó	„	3 „ —
„ Üveg pohár		3 1/2 krtól fölfelé.
„ tányér		9 krtól fölfelé.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

PACHER E.